

Роль інститутів громадянського суспільства
угорської національної меншини (спільноти) у
суспільно-політичному житті України та у
процесі формування і реалізації законодавства
про національні меншини (спільноти)

Йосип Резеш

виконавчий директор АОМС «Об'єднання прикордонних органів самоврядування
Закарпаття»

АОМС «Об'єднання прикордонних органів самоврядування Закарпаття»

Загальна інформація

- Прикордонні ОМС Закарпаття
- Створені у 2001-му році
- у 2020 році підтверджені члени Асоціації – 12 ОТГ (70 населених пунктів)
- Загальна кількість населення 200 тис.
- Згідно даних 2001 року – 140 тис – угорців (70%)
- Активна участь у суспільно-політичному житті області
- Більш ніж 100 закордонних міст-побратимів

Діяльність під час широкомасштабного вторгнення

- Організація та розселення ВПО з перших днів війни (більш ніж 20 тис осіб)
- Волонтерська допомога безпосередньо на пунктах пропуску
- Майже 1000 тон гуманітарної допомоги відправлено у прифронтові регіони нашої держави
- Проведення культурних заходів, для інформування міжнародної спільноти про ситуації в Україні

Ці дії спрямовані на підтримку єдності в українському суспільстві та на допомогу тим, хто потерпає від війни

Участь у процесі формування і реалізації законодавства України у сфері забезпечення прав національних меншин (спільнот)

- Хронологія подій щодо змін у національному законодавстві
  - *Відміна ЗУ «Про засади державної мовної політики»*
  - *Прийняття ЗУ «Про освіту» 2017*
  - *Прийняття ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» 2019*

Прийняття ЗУ «Про національні меншини (спільноти) України»

- *Кінець 2022 року прийняття закону*
- *Висновки венеційської комісії*
- *Євроінтеграційний шлях України*
- *Робота на вдосконаленням закону*
- *Консультація з представниками національних меншин*
- *Прийняття закону новій редакції грудень 2023 року*
- *Розробка, обговорення підзаконних актів*

Величезний крок на шляху до відновлення прав національних меншин, виконання євроінтеграційних та міжнародних зобов'язань України

- *Позитивна оцінка*
- *Враження, що вперше за останні роки ми дійсно були почутими*
- *Ретельний аналіз прийнятого закону*
- *Готовність до участі у роботі щодо гармонізації та вдосконалення інших законів до норм нового закону України*
- **Спільні пропозиції щодо невирішених питань закону**

Адміністративна одиниця чи населений пункт?

Територіальною сферою застосування норм закону є не «адміністративна одиниця», а «населений пункт»

- Згідно з першою частиною статті 133 Конституції, система адміністративно-територіального устрою складається з Автономної Республіки Крим, областей, районів, міст, районів у містах, селищ та сіл.
- Відповідно до рішення Конституційного Суду України № 11-рп/2001 від 13 липня 2001 року, третій абзац другого пункту визначає поняття адміністративної одиниці як «адміністративно-територіальна одиниця є компактною частиною єдиної території України і є просторовою базою для організації та діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування».
- Згідно з першою частиною статті 1 Закону 2023 року про вирішення деяких питань, пов'язаних з адміністративно-територіальним устроєм України: «Населений пункт — це компактне місце проживання людей, яке виникло в результаті історичних традицій, економічної чи іншої діяльності, має постійне населення, власну назву та визначену законом територію». Відповідно до цього Закону, населені пункти поділяються на міста, селища міського типу та села.
- Проте, згідно з чинним українським законодавством, ці населені пункти в межах свого статусу не є просторовою базою для організації та діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування. Наразі такою базою є громади (до яких відносяться населені пункти), райони та області. Згідно з набутих прав та традицій, права національних меншин у всіх раніше прийнятих законодавчих актах визначені з урахуванням адміністративної одиниці як територіального масштабу. Наприклад, друга частина статті 3 Закону про мови від 1989 року, друга частина статті 3 Декларації прав національностей, сьомий абзац статті 1 Закону про мови від 2012 року визначають адміністративні одиниці як територіальний масштаб для прав національних меншин.

Отже, заміна поняття «адміністративна одиниця» на «населений пункт» може розглядатися як порушення статті 22, третього абзацу Конституції, яка забороняє звуження змісту та обсягу існуючих (набутих) прав.

Рішення місцевої ради чи Закон?

- *Наявність відповідної відсоткової кількості населення не дає автоматичного права на використання мови, потрібне ще прийняття відповідного рішення на місцях.*

Наша пропозиція:

- *Не пов'язувати застосування мовних прав з рішенням будь-якого органу (місцевої ради) за умови дотримання необхідного співвідношення чисельності населення а забезпечити відповідно закону (з урахуванням даних останнього перепису населення - наразі 2001 року).*

Згідно з міжнародними договорами, ці зобов'язання взяла на себе ДЕРЖАВА, а не муніципалітети!

Мовні обмеження в повсякденному житті та непропорційне покарання за порушення мовних правил

- ✓ ЗГІДНО абзацу 3 статті 10 Конституції України (В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України)
- ✓ Відповідно до ратифікованої українським парламентом статті 10 Європейської хартії регіональних мов або мов меншин
- ✓ та статті 11 Рамкової конвенції про захист національних меншин

Просимо на **ЗАКОНОДАВЧОМУ** рівні врегулювати мовні обмеження у відображенні топонімів та географічних назв мовою національної меншини, у контактах з органами державної влади та в закладах охорони здоров'я, під час спортивних заходів, в галузі туризму, а також щодо обов'язкового відображення інформації українською мовою або використання субтитрів при поширенні будь-якої публічної інформації (наприклад, у кіно, театрі, на плакатах, у рекламі)

Штрафні санкції за використання мов національних меншин спільнот

CommentsYard.com

Неприйнятним є те, що відповідно до Закону про державну мову використання мов меншин може каратися штрафами та іншими санкціями. Це відштовхує носіїв мов меншин від використання рідної мови і може стати джерелом непотрібних соціальних конфліктів.

Скасування концепції національно-культурної автономії

- Культурна автономія не вимагає та не тлумачиться як територіальне виділення чи створення окремих адміністративних одиниць, а повинна існувати в межах держави, дотримуючись її законодавства. Це **КОМПЛЕКСНЕ** рішення, яке дозволяє етнічним меншинам інтегруватися в суспільство, зберігаючи свою самобутність
- ***Просимо включити поняття культурної автономії в правову систему. Просимо забезпечити право вільного використання національної символіки та право вільно відзначати національні свята***

Використання національної символіки

У новому Законі про національні меншини (спільноти) України відсутнє регулювання використання національної символіки національних меншин.

Натомість триває розробка МЕТОДОЛОГІЇ використання символіки, що буде затвердженою Постановою КМУ, але не Законом.

- **ПРОПОНУЄМО ВНЕСТИ ВІДПОВІДНІ ЗМІНИ У ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ, ЩОБ ЗАФІКСУВАТИ ВІЛЬНЕ ПРАВО НА ВИКОРИСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИМВОЛІКИ**

ДО СПІВПРАЦІ ГОТОВІ, ВПЕВНЕНИЙ –
У НАС ВСЕ ВИЙДЕ

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ !